

روزشمار جریان بابیت و بهائیت

✓ جمادی الاول ۱۲۶۴—شعبان ۱۲۶۶ق: انتقال باب به قلعه چهريق (در حوالی ارومیه) و حبس وی به مدت ۳۷ ماه در آنجا. وی چندی بعد برای مناظره علماً با او در حضور ولیعهد (ناصرالدین میرزا) به تبریز احضار شد و پس از شکست در مناظره با علماً، چوبکاری شد و به خط خویش توبه‌نامه نوشته و جمیع ادعاهایش را تکذیب کرد.

✓ ۱۲۶۴ق: تجمع بهائیان به رهبری ملا محمدعلی قدوس و فرهادین و حسینعلی بهاء در بدشت (حوالی شاهرود) و ظاهر شدن فرهادین به نحو غیرمنتظره و شگفت‌انگیز به صورت بی‌حجاب و بزک‌کرده در جمع بایان، و اعلام نسخ دیانت اسلام و لغو احکام آن (با پیشیبایی حسینعلی بهاء)، و ایجاد بحث و جنجال در بین حضار و خروج جمع بسیاری از آنان از مسلک بابیت، و حمله مردم مسلمان منطقه به بایان بر اثر پخش خبر روابط نامشروع فرهادین با قدوس و بهاء.

✓ ۱۲۶۵ق: تعین میرزا یحیی صبح ازل (برادر بهاء) در سن نوزده سالگی از سوی باب به عنوان وصی و جانشین وی، و قبول این امر توسط بایان و از جمله: برادر بزرگترش، حسینعلی بهاء.

✓ ۱۲۶۵—۱۲۶۶ق: آشوب‌های خونین بایان به طور بیابی در نقاط مختلف ایران (مازندران، نیزیز و زنجان) و سرکوبی قاطع همه آن‌ها توسط مرحوم امیرکبیر.

✓ ۱۲۶۶شعبان ۱۲۶۶ق: اعدام باب در تبریز به حکم مراجع دینی بزرگ شهر و فرمان قاطع امیر، به میاثرت برادرش (وزیر نظام).

✓ شعبان ۱۲۶۷ق: کشف توطئه بایان برای قتل امیر، و تبعید حسینعلی بهاء به فرمان امیر به عراق.

✓ ربیع الاول ۱۲۶۸ق: قتل امیر در حمام فین کاشان (با توطئه مشترک عمال استبداد و استعمار) و باز شدن راه برای صدارت رقیب و عامل عزل و قتل وی، میرزا آفاخان نوری؛ «تحت‌الحمایه انگلیس» و دوست دیرین بهاء.

✓ رجب ۱۲۶۸ق: بازگشت بهاء از عراق به دعوت میرزا آفاخان نوری، و پذیرایی

در بحث از فرقه بابیت و بهائیت، و برسی مسائل گوناگونی راجع به آن‌ها، جای جای با حوادث و رویدادهای رویدرو می‌شویم که شناخت جایگاه و چغروفایی تاریخی آن‌ها به آشنایی کلی و جامع با پیشینه این فرقه در طی تاریخ نیاز دارد. با این آشنایی کلی، خواننده می‌تواند بهمدم هر رویداد یا تحول خاص در چه مرحله‌ای از تاریخ فرقه روی داده است و زمینه و بستر تاریخی آن چیست؟

نوشتار پیش‌رو، با مروری بر پیشینه فرقه بابیت و بهائیت (از آغاز تا عصر حاضر)، تصویری کلی از این امر به دست می‌دهد.

✓ ۱۲۵۹ق: مرگ سید کاظم رشتی (رهبر شیخیه و استاد میرزا علی محمد باب).

✓ جمادی الاول ۱۲۶۰ق: ادعای بابیت توسط علی محمد شیرازی «باب» در شیراز برای نخستین بار نزد ملا حسین بشرویه‌ای (از ارکان باییه).

✓ ۱۲۶۱ق: اقدام ملا صادق خراسانی (از اتباع باب) به ذکر عبارت «ashed an علياً قبل نبیل باب بقیه الله» در اذان نماز جمعه در شیراز به دستور باب، و عکس العمل تند مردم نسبت به این امر، و اقدام حاکم فارس (حسینخان نظام‌الدوله) به احضار، توقيف و تنبیه باب، و نهایتاً اقدام باب در تکذیب ادعاهایش بر سر منبر در مسجد وکیل شیراز نزد علماء و مردم، و حصر شدید وی در منزل.

✓ ۱۲۶۲ق: فرار باب به اصفهان و پذیرایی حاکم گرجی نژاد و ارمی مذهب شهر (منوچهرخان معتمددالدوله) از او، و عجز باب از پاسخگویی به سوالات علمی علمای اصفهان (میرزا حسن نوری حکیم و محمد مهدی کلباسی و...)، و ادامه پذیرایی حاکم از او به طور مخفیانه.

✓ ۱۲۶۳ق: حبس باب به دستور محمدشاه قاجار و صدراعظم وی (حاج میرزا آفاسی) به مدت نه ماه در زندان ماکو، و نگارش «بیان» (کتاب مقدس بایان) توسط باب در آنجا.

- ✓ ربيع الثاني ۱۲۸۵ ق: تبعید بهاء و صبح ازل به ترتیب: از ادرنه به عکا در فلسطین و قبرس.
- ✓ ۱۲۸۶ ق: نگارش «قدس» (کتاب مقدس بهائیان) به دست بهاء در زندان عکا.
- ✓ ۱۲۹۸ ق: آغاز تجمع بهائیان به اشاره حسینعلی نوری و تأیید و حمایت روس تزاری در عشق آباد روسیه.
- ✓ ۱۳۰۷ محرم: قتل محمد رضا اصفهانی (یکی از بهائیان ایرانی مقیم عشق آباد که به مقدسات مسلمانان توهین می کرد)، و اقدام دولت تزاری به دستگیری، محاکمه و مجازات سنگین جمعی از مسلمانان منطقه به اتهام شرکت در قتل وی در حمایت از بهائیان. او خواست ۱۳۰۷ ق: اعتراض شدید ناصرالدین شاه و حکومت ایران به دولت تزاری بابت تجمع و فعالیت بهائیان (تحت حمایت دولت روسیه) در عشق آباد.
- ✓ ۲ ذی قعده ۱۳۰۹ ق: مرگ بهاء به مرض وبا در عکا، و آغاز درگیری و نزاع شدید بین دو پسر بزرگ بهاء (محمدعلی و عباس افندی) بر سر ریاست بر بهائیان، و ایجاد دسته بنده و کشمکش شدید و دیرپایی زبانی و قلمی و یدی میان آن دو و پیروانشان با عنوانی چون «ناقصین» و «مشکرین»...، و نهایتاً غلبه عباس افندی بر رقیب.
- ✓ ۱۳۱۸ ق: دیدار و گفت و گوی دوستانه سر رونالد استورز (صهیونیست انگلیسی مشهور) با عباس افندی در عکا، و معرفی وی به لرد کیچنر در مصر. استورز در دوران جنگ جهانی اول یکی از ارکان سیاست استعماری بریتانیا و عضو فعال سرویس های اطلاعاتی و جاسوسی بریتانیا در خاور عربی بود و پس از سیطره و قیومت تحملی انگلیس بر فلسطین نیز به حکومت حیفا (مقر عباس افندی) منصب شد. کلنل لورنس مشهور، تحت فرمان او کار می کرد. وی در زمان حکومت بر حیفا کاراً با عباس افندی دیدار کرد و در تشییع جنازه وی نیز شرک نمود.
- ✓ رمضان ۱۳۲۰ ق: نصب سنگ بنای اولین معبد رسمی بهائیان (با عنوان شرق الاذکار) در عشق آباد (قلمرو وقت روسیه تزاری) توسط محمد تقی افنان (پسر دایی باب، نماینده عباس افندی، و کیل الدوّله روسیه) با حضور و حمایت تزار سوبویچ (حاکم عشق آباد از سوی دولت تزاری)، و شای بهائیان حاضر در مراسم از دولت روسیه و دعای آنها برای این دولت.
- ✓ حدود محرم ۱۳۲۵ ق/فوریه ۱۹۰۷: انتقال عباس افندی از عکا به حیفا (هر دو در فلسطین).
- ✓ ۱۱ جمادی الاول ۱۳۲۵ ق: نامه عباس افندی به میرزا علی اکبر ایادی در تهران مبنی بر نویسند استحکام سلطنت محمدعلی شاه به رغم فعالیت مشروطه خواهان و توصیه به «جمعیت» بهائیان مبنی بر «اطاعت و انتیاد» از محمدعلی شاه و حمایت نکردن از مشروطه.
- ✓ ۱۳۲۷ ق: سرنگونی عبدالحمید ثانی (سلطان ضد صهیونیست عثمانی) به دست رؤون ترکها) و آزادی فعالیت عباس افندی.
- ✓ ۱۳۲۹—۱۳۳۲ ق/۱۹۱۱—۱۹۱۳: سفر عباس افندی به اروپا و امریکا، و نشان دادن چراغ سبز به سرمایه داری غرب.
- ✓ ۱۳۳۰ ق: مرگ یحیی صبح ازل (برادر بهاء و پیشوای ازلیان) به سن ۸۲ سالگی در ماغوسای قبرس، و توصیه جانشین میرزا یحیی دولت آبادی) به ازلیان مبنی بر تبعیت از مذهب تشیع، و آغاز افول فرقه ازیت.
- ✓ ۱۳۳۳ محرم: مراجعت عباس افندی از غرب به فلسطین، و ایجاد تضییق از سوی دولت عثمانی برای وی و خانواده اش به علت روابطی که (در طی سفر به غرب) با عوامل نظام سلطه جهانی به هم زده بود. اقدام ۱۳۲۸ ق: اقدام ادوارد براون، نویسنده و سیاستمدار مشهور انگلیسی، به چاپ و انتشار کتاب موسوم به «نقطه‌الکاف» (از تواریخ کهن بایه، و حاوی مدرجاتی بر ضد مصالح بهائیان و به سود ازلیان) در مطبوعه لیدن هلند.
- ✓ ۱۳۳۶—۱۳۳۲ ق/۱۹۱۴—۱۹۱۸: وقوع جنگ جهانی اول بین متفقین (روس، فرانسه، اتریش، ایتالیا، و پادشاهی بولنگر) و ایجاد امپراتوری روسیه بر روسیه و اتریش.
- ✓ ۱۲۶۸ ق: اقدام نافرجام تروریست های بایه به ترور ناصرالدین شاه، و اتهام جمعی از باییان به دست داشتن در توطئه قتل شاه، و پناهندگی سریع حسینعلی بهاء به خانه منشی سفیر روس در زرگند (منطقه بیلاقی سفارت روسیه) و نهایتاً دستگیری و حبس حسینعلی بهاء (در کنار دیگر سران و فعالان بایه)، و قتل سران بایه و آزادی بهاء از زندان و اعدام پس از چهار ماه (با فشار شدید سفیر روسیه در ایران: پرسن دالگوروکی) و تبعید وی در ربيع الاول ۱۲۶۹ — تحت الحفظ مأمور سفارت — به عراق.
- ✓ ۱ ذی قعده ۱۲۶۸ ق: قتل قره‌العین در تهران توسط داماد امیرکبیر (عزیزخان سردار مکری).
- ✓ ۱۲۷۰ ق: ورود مانکجی هاتریا (زردشتی هندی تبار، تبعه دولت هند بریتانیا، و عضو مشهور سروپس اطلاعاتی انگلستان) از طریق بغداد به ایران، همراه چندین سفارش نامه از دولت انگلیسی هند خطاب به مقامات و سفارای انگلیسی در بغداد، اسلامبول، بوشهر و تهران، با مأموریت پیشبرد اهداف سیاسی و اطلاعاتی استعمار بریتانیا در منطقه نظری تقویت شبکه های ماسونی، دامن زدن به تقابل میان ایران و اسلام، تقویت اقلیت های رسمی و غیر رسمی این کشور از جمله: زردشتیان، صوفیه و بهائیان، و بهره گیری از آنها در جهت ستیز با فرهنگ ملی — دینی این کشور، و احکام و مقررات اسلامی (با کمک سفارت انگلیس در تهران و ماسون های ایرانی و غیر ایرانی نظیر جلال الدین میرزا قاجار، نایب فراموشخانه فراماسونی، میرزا ملکم خان و فتحعلی آخوندوف، سرهنگ ضد اسلام در دستگاه نایب السلطنه روسیه در قفقاز اشغالی)، و این همه تحت پوشش فعالیت فرهنگی و اجتماعی به نفع زردشتیان ایران ...).
- ✓ مانکجی پیش از ورود به ایران، در همان سال ۱۲۷۰ ق، در بغداد با حسینعلی بهاء دیبار و گفت و گو کرد و با او پیوند دوستی برقرار نمود که تا پایان عمر به وسیله نامه نگاری ادامه داشت. همچنین میرزا ابوالفضل گلپایگانی (مبلغ مشهور بهائی) را منشی مخصوص تجارت خانه خویش ساخت و در مدرسه ای که بنیاد نهاده بود به معلمی برگماشت و علاوه بر این، میرزا حسین همدانی بهائی را به تصحیح و بازنویسی کتاب میرزا جانی کاشانی بایی در مورد تاریخ بایه، ودادشت: چنان که همو میرزا عبدالرحیم ضرابی، بایی کاشانی، را به نوشتن تاریخ کاشان تشویق نمود.
- ✓ رجب ۱۲۷۰ ق: عزیمت بهاء از بغداد به سليمانیه عراق (بر اثر مخالفت جمعی از باییان، و نیز سرسنگی نیز برادرش، صبح ازل، با وی به علت شیوع شایعاتی مبنی بر ادعای رهبری باییان از سوی بهاء و تلاش وی برای قبضه کردن ریاست بر آن گروه) و اقامت دو ساله اش در آنجا به عنوان درویش محمد.
- ✓ رجب ۱۲۷۲ ق: برگشت بهاء به بغداد (با کسب اجازه از برادرش صبح ازل).
- ✓ ۱۲۷۸ ق: نگارش کتاب «ایقان» به دست بهاء (در اثبات دعاوی باب و اظهار انتقاد خود نسبت به رهبری صبح ازل).
- ✓ ذی قعده ۱۲۷۹ ق: تبعید بهاء از بغداد به اسلامبول (توسط دولت عثمانی و با فشار دولت ایران و علمای عراق).
- ✓ رجب ۱۲۸۰ ق: تبعید بهاء و برادرش صبح ازل از اسلامبول به شهر ادرنه.
- ✓ ۱۲۸۳ ق: ادعای مَنْ يُظْهِرُ اللَّهَ توسط حسینعلی بهاء در ادرنه. این ادعا، مبنی بر اینکه او همان موعود باب در «بیان» (من يُظْهِرُ الله) است، به منزله دکان سازی در برابر صبح ازل بود، لذا نزاع و کشمکش بین بهاء و صبح ازل بر سر ریاست باییان راه، که از مدت های پیش آغاز شده و با تقبیح شنی بهاء موقعتاً التیام یافته بود، به اوج خود رساند و به راهی بی بارگشت افکند و جماعت باییان را به دو فرقه معارض «ازلی» و «بهائی» تقسیم کرد، و در پی این حادثه دو طرف نسبت به یکدیگر از هیچ گونه فحاشی و توهین و تزور خودداری نکردند و حتی به دربار عثمانی بر ضد هم نامه نوشتن و اسرار پکدیگر را نزد دولتمردان عثمانی افشا کردند، به گونه ای که حکومت عثمانی نهایتاً ناگزیر شد آنها را از یکدیگر جدا سازد و هر گروه را به نقطه ای خاص و دور از دیگر تبعید کند.

- و منشی عباس افندی در جوانی، ژنرال قنسول وقت ایران در شامات، و پدر عباس هودا، نخست وزیر مشهور عصر پهلوی) با روزنامه لسان العرب (شامات)، دادر ستابیش از کودتای سوم اسفند، و تعریف از سید ضیاء به عنوان یکی از «رجال بزرگ و کاری» ایران، که «برای اجیاهی روح تاریخی ایران و ترقی دادن ایرانیان... نهایت کافیت را دارا می‌باشد»، تأکید بر سابقه رفاقت دوازده ساله خویش با وی. گفتنی است: عین الملک چندی قبل از کودتای ۱۳۹۹ نیز، به دستور محقق بهائیت ایران، رضاخان را برای اجرای کودتا به سر ارشد شیر ریپورتر (سر جاسوس انگلیس در ایران) معرفی کرد و او نیز رضاخان را تحويل انگلیسی‌ها داده بود.
- ✓ آذر ۱۳۰۰ ش. (ربع الاول ۱۳۴۰ ق): مرگ عباس افندی در حیفا و تسلیت دولت بریتانیا و وزیر مستعمرات آن کشور (بین‌النهرن چرچیل) به بازندهان وی و جامعه بهائیت، و شرکت مقامات عالی حکومت انگلیس در فلسطین (نظیر شهربیرت ساموقل و ژنرال استورز) در تشییع جنازه او.
- ✓ بهمن ۱۳۰۰ ش. (ژانویه ۱۹۲۲): تعریف و تمجید مجله جمعیت آسیایی پادشاهی بریتانیای کبیر و ایرلند از عباس افندی به عنوان «برازنده ترین» فرد ایرانی و شخصیت ممتاز و فوق العاده شرق. (این انجمن، لذی ماسونی است که تحت ریاست پادشاه انجلیس قرار دارد).
- ✓ آذر ۱۳۰۱ ش. (۱۶ شوال ۱۳۴۳ ق): صدور حکم محکمه شرعیه مصر دادر بر جدایی مسلک بهائیت از دیانت اسلام.
- ✓ آذر ۱۳۰۷ ش. (۱۹۲۸ م. به بعد: شروع ایجاد تضییقات برای بهائیان مقیم روسیه از سوی اتحاد جماهیر شوروی.
- ✓ اردیبهشت ۱۳۰۴ ش. (۱۶ شوال ۱۳۴۳ ق): تقدیم اقدامات دولت شوروی بر ضد فرقه بهائیت در آن کشور، شامل تصرف مشرق الاذکار بهائیان در عشق آباد و تبدیل آن به موزه، و نیز دستگیری بهائیان (در سطحی وسیع) و تبعید آنها به نقاط مختلف روسیه (نظیر سیری) و بعض ایران، و مصادره اموال و کتب آنها و تقطیل نمودن محافل و مدارس شان و منع ساختن فعالیت‌های اجتماعی و تبلیغاتی آنها در عشق آباد و دیگر نقاط روسیه (از ترکستان تا قفقاز) به جرم ارتباط فعالان بهائی با انجلیسی‌ها و جاسوسی برای آنها بر ضد دولت شوروی.
- ✓ اردیبهشت ۱۳۲۷ ش. (۱۴ می ۱۹۴۸ م.): پایان دوران قیومت انگلستان بر فلسطین و اعلام تأسیس دولت اسرائیل از سوی شورای ملی یهود در تل آویو، و آغاز حمایت مستمر شوی افندی از آن رژیم.
- ✓ مرداد ۱۳۲۹ ش. (ژانویه ۱۹۵۱ م.): اعلان تأسیس اولین شورای بین‌المللی بهائی (جنین بیت‌العدل) در فلسطین اشغالی از سوی شوی افندی.
- ✓ نوروز ۱۳۳۰ ش. (پیام شوی افندی مبنی بر اظهار خوشوقتی از استقرار دولت اسرائیل به عنوان «مصدق و عده‌الله به» فرزندان حضرت ابراهیم و اوران حضرت موسی (ع)، یعنی صهیونیست‌ها! و اعلام اقرار دولت اسرائیل «به استقلال و اصالات آین» بهائی و «ثبت عقدنامه» بهائیان و «معافیت کافه موقوفات» بهائی و نیز لوازم ضروریه بنای مرقد باب در فلسطین اشغالی از عوارض و مالیات‌های دولتی و اقرار آن دولت «به رسمیت ایام» تعطیلی بهائیان.
- انگلیس، فرانسه، ایتالیا و نهایتاً امریکا) و متحدین (المان، عثمانی و اتریش) در اروپا و آسیا، و کمک عباس افندی و منسوبان نزدیک وی — در طی این جنگ — به ارتش بریتانیا در جنگ با عثمانی در عراق و شامات و فلسطین، و تشدید فرازینه حساسیت دولت عثمانی نسبت به وی.
- ✓ ۱۳۳۴ ق: تألیف کتاب «کشف الغطاء» به دست چند تن از مبلغان بهائی نظیر میرزا ابوالفضل گلپایگانی و سید مهدی گلپایگانی، و چاپ آن در تاشکند روییه، این کتاب که در مخالفت با اقدام ادوار براون مبنی بر چاپ « نقطه‌الکاف »، نگارش و طبع یافته و حاوی تعریض به انگلیسی‌ها بود، بهزودی به علت تغییر سیاست خارجی بهائیان از اوابستگی به روییه تزاری به پیوند با لندن، جماعتی و به دستور عباس افندی، نسخه‌های آن (جز اندکی) نابود گردید.
- ✓ ۱۳۳۵ ق: تأسیس و انتشار مجله بهائی و فارسی‌زبان «خورشید خاور» به مدیریت سید مهدی گلپایگانی (امبلغ مشهور فرقه) در عشق آباد روییه.
- ✓ محرم ۱۳۳۶ ق (اکتبر ۱۹۱۷ م/آبان ۱۳۹۶ ش): پیروزی انقلاب کمونیستی در روسیه و انراض حکومت سلسۀ رومانوف (پشتیبان اصلی بهائیت از آغاز پیدایش این فرقه تا آن روز).
- ✓ ۱۳۳۶ ق: تهدید شدید جمال پاشا (فرمانده ارتش عثمانی در جنگ با انگلیس) به اعدام عباس افندی و تخریب مقابر پیشوایان بهائیت در فلسطین پس از پیروزی بر ارتش بریتانیا، و متقابلاً اقدام فوری و جدی دولت انگلیس (پس از اطلاع از این تهدید) به حفاظت از جان عباس افندی و منسوبان وی در حیفا.
- ✓ ۱۳۳۶ ق: فتح حیفا به دست قشون انگلیس به فرماندهی ژنرال النبی، و کمک لژیون یهود، و رفتن النبی (طبق فرمان مخصوص امپراتور انگلیس) به دیدار عباس افندی و اعطای نشانی از عضویت امپراتوری برای وی، و سفارش همو به امرای لشکر بریتانیا مبنی بر محافظت از اماکن مقدس بهائی، و نهایتاً آزادی فعالیت بهائیان پس از ۱۶ سال حصر و محدودیت آن‌ها توسط عثمانی‌ها.
- ✓ محرم ۱۳۳۷ ق: نامه عباس افندی به ناصرالله باقورف (سرمایه‌دار مشهور بهائی) در تهران با مضمون اظهار خوشحالی از تصرف فلسطین به دست ارتش بریتانیا، و ستایش از «عدالت و سیاست» دولت انگلیس. عباس افندی، همچنین، در همان ایام، طی لوحی، سلطه غاصبانه انگلیس بر قبله اول مسلمانان را «بریا شدن خیمه‌های عدالت» شمرد، خداوند را بر این نعمت بزرگ! سپاس گفت و تأییدات جرج پنجم، پادشاه انگلیس، را مستلت کرد و خواستار جاودانگی سایه گسترشده این امپراتور دادگستر! بر آن سرزمین گردید.
- ✓ شوال ۱۳۳۷ ق: در خواست مقامات دولتی انگلیس در فلسطین از حکومت لندن مبنی بر اعطای نشان و لقب امپراتوری بریتانیا به عباس افندی، به پاس «خدمات مستمر و صادقانه وی به آرمان بریتانیا»، پس از اشغال فلسطین به دست قشون انگلیس.
- ✓ شعبان ۱۳۳۸ ق: اعطای لقب «سر» (Sir) و نشان «شوایه‌گری» (Knight) طبق مراسمی در حیفا توسط ژنرال النبی (حاکم نظامی حیفا و فرمانده کل قوای بریتانیا) به عباس افندی به پاس خدمت به امپراتوری انگلیس.
- ✓ شوال ۱۳۳۸ ق: نصب سر هیریت ساموقل (صهیونیست انگلیس مشهور) به عنوان نخستین کمیسر عالی انگلیس در فلسطین، و ایجاد روابط صمیمانه میان او و عباس افندی. به گفته شاهدان عینی، بهائیان در زمان قیوموت انگلیس بر فلسطین «مورد توجه و اطمینان کامل مقام‌های انگلیسی حکومت فلسطین بودند و اکثر آن‌ها در مقام‌های حساس دولتی مانند فرمانداری، ریاست ثبت اسناد و مأموریت‌های خلیل بالای در این سرزمین دیده می‌شدند.»
- ✓ اسفند ۱۳۲۹ ش. (جمادی الثانی ۱۳۳۹ ق): وقوع کودتای انگلیسی به رهبری (سیاسی) سید ضیاء الدین طباطبائی و رهبری (نظامی) رضاخان در ایران (با حمایت وزارت جنگ و وزارت مستعمرات انگلستان)، و تشکیل دولت نود روزه سید ضیاء با عضویت میرزا علی محمدخان موقر الدوله، بهائی سرشناس.«
- ✓ فروردین ۱۳۰۰ ش. (رجب ۱۳۳۹ ق): مصاحبه حبیب‌الله خان عین‌الملک (کاتب

- ✓ اواخر ۱۳۴۳ ش: شروع اجرای دومین برنامه بلندمدت و نه ساله بهائیت در ایران (در بی تبعید امام به خارج از کشور).
- ✓ اردیبهشت ۱۳۴۶ ش (آوریل ۱۹۶۷): تبریک «صادقانه و مسرت آمیز» مخالف ملی بهائیان انگلیس به ملکه بریتانیا به مناسبت روز تولد وی، و پاسخ گرم منشی مخصوص ملکه به آن‌ها.
- ✓ مهر ۱۳۴۶ ش (۱۶ اکتبر ۱۹۶۷): برگزاری جشن یکصدمین سالگرد تأسیس بهائیت، توسط محقق بهائیان امریکا در آن کشور، و ارسال پیام تبریک صمیمانه لیندن جانسون (رئيس جمهور صهوبنیست امریکا) به اعضای محقق بهائیت و اظهار این مطلب خطاب به محفوظ یادشده، که «هدف شما با هدف امریکا یکی است.»
- ✓ فروردین ۱۳۵۰ (مارس ۱۹۷۱): سفر روحیه ماسکول (بیوه شوقی افندی، و از رهبران بهائیت پس از او) در مارس ۱۹۷۱ م. به منطقه لیریاری افريقا، و حضور وی همراه سفیر امریکا در برنامه مصاحبه تلویزیونی.
- ✓ خرداد ۱۳۵۰ ش (۲۱ می ۱۹۷۱ م): افتتاح کنفرانس جهانی بهائیان در بزرگترین هتل جزیره جامائیکا در اقیانوس اطلس، با حضور جمعی از سران بهائیت و قرائت پیام بیت‌العدل، و حضور حاکم کل این جزیره و نماینده رسمی ملکه انگلیس در نخستین لحظات تشکیل کنفرانس و ایجاد نطق نیم ساعته در آنجا در تأیید بهائیت.
- ✓ ۱۳۵۱ ش: انتشار کتابی درباره بهائیت از سوی ارشن امریکا.
- ✓ مهر ۱۳۵۱ (اکتبر ۱۹۷۲ م): برگزاری فستیوال ملی در سی‌شیلز، و حضور شاهزاده مارگرت و لرد استون به عنوان نماینده‌گان خاندان سلطنتی انگلیس در آن و دیدارشان از عرفه‌ثان و کتب بهائیان در آنجا.
- ✓ ۲۲ اردیبهشت ۱۳۵۲ ش: دستور پرویز ثابتی (مقام امنیتی مشهور و بهائی ساواک شاه) به جلوگیری از انتشار فتوای آیت‌الله شریعتمداری مبنی بر تحریم خردی و فروش نوشابه‌های شرکت بهائی زمزم در بین مردم، و دستگیری و تعقیب پخش کنندگان این فتوای.
- ✓ مرداد ۱۳۵۳ ش (اوت ۱۹۷۴ م): برگزاری جلسه جوانان بهائی امریکا همزمان با برگزاری کنفرانس جهانی بهائیان در امریکا در سنت لوئیز – میسوری، و تلاکاف تبریک فرماندار ایالت کانزاس به آن و اظهار امیدواری وی مبنی بر تشکیل کنفرانس آینده بهائیان امریکا در آن ایالت.
- ✓ بهمن ۱۳۵۷ ش: پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی ایران و روپرتو شدن بهائیت با «بدترین بحران» در طی تاریخ خویش، و نگرانی شدید سران بهائیت از وضعیت پیش‌آمده برای فرقه و آینده تاریک آن در ایران، و دیدار مستمر قدیمی (نماینده محلل بهائیان ایران) با نماینده شورای جهانی کلیساها (کشیش رابرт پراپرور) و مسئولان سفارت امریکا در تهران، و چاره‌اندیشی آن‌ها مبنی بر لزوم پرهیز مطبوعات امریکا (اظنیه نیوزویک و تامیز) به حمایت از بهائیان و اعتراض به نظام جمهوری اسلامی ایران (به منظور جلوگیری از تحریک بیشتر احساسات ایران انقلابی بر ضد امریکا)، و اکذاری پیگیری این امر به کشوری ظاهرا «بی‌طرف»، و نیز مرکزی نظیر شورای جهانی مسیحیت و کمیته حقوق بشر سازمان ملل. این سیاست، البته، بر اثر افزایش تنشی‌های سیاسی میان ایران و امپریالیسم امریکا، بهزودی تغییر کرد و جای خود را به جانبداری رسمی کاخ سفید از تشکیلات بهائیت داد.
- ✓ بهار ۱۳۸۵ ش: اقدام دو تن از نماینده‌گان کنگره امریکا مبنی بر تهیه طرح پیش‌نویس قطعنامه‌ای در محکوم کردن نظام اسلامی ایران بایت به‌اصطلاح «سرکوب بهائیان در ایران» و تحويل آن به کمیته روابط بین‌المللی مجلس آن کشور به منظور صدور قطعنامه بر ضد ایران و به حمایت از بهائیان.
- ✓ ۱۷ دی ۱۳۸۵ ش: اظهارات اولمرت – نخست وزیر رژیم اشغالگر فلسطین، و فاتح! جنگ با حزب الله لبنان – در حضور جمعی از بهائیان سرشناس و یک ایرانی بهائی، که به دعوت وزارت خارجه اسرائیل در مجلس حاضر شده بودند، مبنی بر اینکه دولت اسرائیل به احترام مقدسات بهائیان در ایران، به این کشور حمله از دیگر وابستگان به فرقه بهائی و حداکثر امکان نفوذ در تمام قسمت‌ها و نقاط کشور، بهخصوص در بین مردم دهات و ایلات و عشایر، به وسیله راهاندازی مخالف بهائی در نواحی فاقد مخالف، دایر کردن کلاس‌های رفع اشکال، و نیز گردآوری «هرگونه کتب خطی یا مطبوع که دارای مطالبی درباره افکار و عقاید، روحیات و خصوصیات مرسوم و عادات یا هرنوع اطلاعات دیگری راجع به عشایر و ایلات می‌باشد» و ارسال آن به مرکز.
- ✓ اردیبهشت ۱۳۳۴ ش (ماه رمضان): سخنرانی‌های روشنگر و پرشور واعظ شهیر، مرحوم حاجت‌الاسلام فلسفي، در تهران به اشاره و دستور آیت‌الله العظمی بروجردی علیه بهائیت، و پخش آن از رادیو (به رغم مخالفت شدید عده‌ای از مسئولان عالی رتبه رژیم نظری اسلامی علم).
- ✓ آبان ۱۳۳۶ ش (نومبر ۱۹۵۷ م): مرگ و دفن شوقي در لندن، و آغاز دسته‌بندی‌های جدید و شدید در بین بهائیان، و تقسیم آن‌ها به دو جناح روحیه ماسکول (بیوه کانادایی شوقي) و میسن ریمی امریکایی (رهب بهائیان ارتدوکس).
- ✓ ۲۴ دی ۱۳۳۹ ش: افتتاح املاء‌المعابد (شرق‌الاذکار مرکزی) بهائیان در کامپلا (پایاخت اوگاندا) توسط روحیه ماسکول، بیوه شوقي، با حضور نماینده حکومت انگلستان و برادر پادشاه اوگاندا و جمعی از مأموران عالی رتبه کشوری و لشکری دولت دیکتاتوری اوگاندا.
- ✓ ۱۴۳۱ ش: اوج گیری نهضت اسلامی ملت ایران به رهبری مراجع معظم تقليد و در رأس آن‌ها امام خمینی (ره) بر ضد استبداد و استعمار، همزمان با پایان یافتن برنامه دهساله اول بهائیان در این کشور.
- ✓ ۱۳۴۲ ش: تشکیل اولین بیت‌العدل اعظم بهائیت در فلسطین اشغالی.
- ✓ اردیبهشت ۱۳۴۲ ش: سفر دوهزار نفر زن و مرد بهائی با تسهیلات مالی دولت ایران (کابینه اسدالله علم، سرکوبگر قیام خوین ۱۵ خرداد به دستور شاه و امریکا) از طریق فرودگاه مهرآباد به انگلیس به منظور شرکت در اجتماع پانزده هزار نفره بهائیان در روز ۸ اردیبهشت در لندن برای معارفه گروه نه فرقی بیت‌العدل اعظم بهائیت؛ اقدامی که خوش اعتراض امام خمینی را پرآورده، به گونه‌ای که ایشان فرمود: «از چیزهایی که سوء نیت دولت حاضر را اثبات می‌کند، تسهیلاتی است که برای مسافرت دو هزار نفر یا بیشتر از فرق ضاله قائل شده است و به هر یک پانصد دلار ارز داده‌اند و قریب ۱۲۰۰ تoman تخفیف در بلیط هواپیما داده‌اند، به مقصد آنکه این عده در محفوظی که در لندن از آن‌ها تشکیل می‌شود و در حد ضد اسلامی است شرکت کنند. در مقابل برای زیارت حجاج بیت‌الله الحرام چه مشکلات که ایجاد نمی‌کنند و چه اچحافات و خرج تراشی‌ها که نمی‌شود.»
- ✓ بهار ۱۳۴۲ ش: اقدام بنگاه سخن‌پردازی بی‌بی‌سی به پخش یک سلسله مصاحبه رادیو تلویزیونی تحت عنوان «دیانت امروزی شما» با چند تن از بهائیان (خانم مهرانگیز منصف و آقای تدکار دل) در تبلیغ بهائیت.
- ✓ ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ ش: سرکوب خوین قیام ملت مسلمان ایران در حمایت از رهبر تبعیدی خویش (امام خمینی) توسط دولت اسدالله علم به دستور شاه و امریکا.
- ✓ ۲۰ خرداد ۱۳۴۲ ش: نامه تشویق‌آمیز مخالف ملی بهائیان به تیمسار سرتیپ پروپر خسروانی (فرمانده زاندارمی ناحیه مرکز در قضیه کشتار ۱۵ خرداد، و بعد از آجودان فرج، معاون نخست وزیر و رئیس سازمان تربیت بدنی، و نیز مدیرعامل باشگاه تاج بعد از بازنشستگی) با اطلاق عبارت «تجاوز ارادل و اواباش و رجاله» و «سوء عمل جهالی معروف به علم»! بر قیام حق طلبانه ملت مسلمان به رهبری مراجع معظم تقليد و در رأس آنان امام خمینی (ره) و «تفقیر» از «خدمات و خدمات و سرعت عمل تیمسار» و اینکه: «تاریخ امر بهائی آن جناب را در ردیف همان چهره‌های درخشان و نگهبان مدنیت عالم انسانی ثبت و ضبط خواهد نمود!»
- ✓ ۱۳ آبان ۱۳۴۳ ش: دستگیری و تبعید امام خمینی به ترکیه توسط رژیم پهلوی، به دستور امریکا و به جرم! مخالفت با لایحه کاپیتولاسیون (مصطفی قصائی مستشاران امریکایی در ایران) مصوب مجلسین فرمایشی شورا و سنا.

نمی‌کند؟! سخنی که با توجه به موفقیت شگرف انتظامی اولمرت در جنوب لبنان، توسط صاحب‌نظران رشته تاریخ و سیاست، بر ضربالمثل مشهور ایرانی: «لوطی نیاخته!» منطبق شد و بیش از یک شوکی بی مزه قلمداد نگردید!

✓ ۱۳۶۲ش: صدور اعلامیه از سوی دادستان کل انقلاب اسلامی ایران (و نیز مصاحبه وی با مطبوعات) مبنی بر اعلام خبر بازداشت چند تن از بهائیان به اتهام جاسوسی برای بیگانگان، و منوع شدن هر نوع فعالیت تشکیلاتی فرقه ضاله در کشور و جرم بودن عضویت افراد در آن تشکیلات، و عکس العمل فوری محفل بهائیان ایران نسبت به اعلامیه دادستانی و اقدام این محفل به انتشار اعلامیه در سطحی وسیع در انتقاد از اظهارات دادستان و دفاع از متهمان بهائی همراه اعلام تعطیل شدن تشکیلات بهائیت در ایران.

۱۳۶۲ش؛ حمایت صریح رونالد ریگان (رئیس جمهور «کابوی» امریکا) از بهائیان دستگیر شده به دست نظام جمهوری اسلامی و محاکوم شمردن دادگاه های انقلاب اسلامی به علت صدور حکم مبنی بر حبس و اعدام جمعی از سران فرقه ضالله به جرم جاسوسی، و متقابلًا عکس العمل فوری امام خمینی و اقدام ایشان به ایجاد نطقی کوبنده بر ضد سخنان ریگان، و یاد کردن از این عمل به مثابه دلیلی آشکار بر واپشتگی سیاسی بهائیان به امپریالیسم امریکا، و شبیه دانستن آن به حمایت سوییال امپریالیسم روسیه شوروی از سران بازداشت شده حزب توده که دراقع، جنبه حمایت ارباب از خادمان خود را دارد؛ «اگر دلیل ما نداشتم به اینکه [این ها] جاسوس امریکا هستند جز طرفداری ریگان از آن ها، و دلیلی نداشتم که حزب توده جاسوس هستند جز طرفداری شوروی از آن ها، [برای اثبات مدعای ما] کافی بود... بهائی ها، یک مذهب نیستند، یک حزب هستند؛ یک حزبی که در سابق، انگلستان پشتیبانی آن ها را می کرد و حالا هم امریکا دارد پشتیبانی می کند.

کتابخانہ

الف- منهاج بهائی

حاجی میرزا جانی کاشانی، نقطه الكاف در تاریخ ظهور باب و وقایع هشت سال اول از تاریخ پاییه، به سعی و اهتمام ادوارد براون، لیدن ۱۳۲۸ق؛ تاریخ ظهور دیانت حضرت باب و حضرت بهاء الله، مخطوط، به خط میرزا ابوالفضل گلپایگانی؛ مطالع الانوار - BREAKERS THE DAWN، تلخیص تاریخ نبیل زندی، ترجمه و تلخیص عبدالحمید اشراق خاوری، مؤسسه ملی مطبوعات امری، ۱۲۴ بدیع؛ فاضل مازندرانی، اسرار الآثار، مؤسسه ملی مطبوعات امری، ۱۲۹ بدیع؛ فاضل مازندرانی، ظهور الحق، بخش سوم، بی تا، چاپ سربی، و نیزج ۵ قسمت دوم، مؤسسه ملی مطبوعات امری، ۱۳۲ بدیع؛ عبدالحمید اشراق خاوری، ایام تسعه، مؤسسه ملی مطبوعات امری، تهران ۱۲۱ بدیع؛ تصحیح تاریخ میرزا جانی، اثر شیخ محمد علی قائینی؛ مخطوط، مقاله شخصی سیاح که در تفصیل قضیه باب نوشته است، ریاس افندی، مؤسسه ملی مطبوعات امری، سال ۱۱۹ بدیع؛ مکاتیب عبدالبهاء، مؤسسه مطبوعات امری، ۱۳۴ بدیع؛ عبدالحسین اواره، الكواکب الدریه فی مائر البهائیه، توقیعات مبارکه، لوح قرن (نوروز ۱۰۱ بدیع)، مصر؛ شوقي افندی، قرن بدیع، ج ۳ و ۴؛ شوقي افندی، ۱۳۴۲ق، مطبعة سعادت، تهران، مؤسسه ملی مطبوعات امری، بدیع ۱۲۵؛ روحیه ماکسول، گوهر یکتا در ترجمه احوال مولای بی همتا [شوقي افندی]، ترجمة ابوالقاسم فیضی، بی تا، بی تا؛ عزیزالله سلیمانی، مصابیح هدایت تهران، ۱۳۲۶؛ محمد علی فیضی، حضرت نقطه اولی ۱۲۳۵-۱۲۶۶ هجری / ۱۸۱۹-۱۸۵۰ میلادی، مؤسسه ملی مطبوعات امری، آذر ۱۳۵۲، ۱۳۵۶؛ كتاب حضرت رب اعلى، حم. (حسن موقر) بالبیروی؛ سالهای سکوت؛ بهانیان روسيه Australia، Century Press، ۱۹۴۶؛ خاطرات اسدالله علیزاد، از انتشارات Oneworld Oxford، ۱۹۹۹؛ عهد اعلى؛ ابوالقاسم افان، زندگانی حضرت باب، ویرایش هما تاج بازیار، ۱۹۹۹؛ اهنگ بدیع، تشریه رسمي بهانیان، سال ۲، ش ۱۵ و ۱۶؛ سال ۱۳۴۰، ش ۵؛ سال ۱۳۴۳، ش ۱۲۴۳؛ سال ۱۳۵۰، ش ۱۱-۱۶؛ سال ۱۳۵۲، ش ۱

- فهرست‌ها

۵- واژه «نیل» به حساب حروف ابجد، برابر لفظ «محمد» است و بنابراین «علی قبل اسما» به معناء «علی محمد» است که نام خود باب مر باشد.

۱۱۵- رک: فضل الله نور الدین کیا، خاطرات خدمت به فلسطین، صص ۱۱۸-۱۱۵.

۱۱۶- موقر الدلوه از خویشاندن علی محمد باب و عباس افندی و شوقي، و پدر حسن موقر قنان بالبوزی (گویندۀ شاپیخ فارسی رادیوی می‌رسی لندن و از سران و نویسنده‌گان تزار ول بهائیت، رئیس محفل بهائیت در انگلیس طی سال‌های ۱۹۳۷-۱۹۶۰)، یکی از ایادی مران‌له نصوب از سوی شوقي افندی، رهبر بهائیان، و «عضو هیئت ایادی امر الله مقیم» فلسطین اشغالی پس از شوقي) بود.